

EVALUÁCIA PREDMETU PRIEMYSELNÉHO VLASTNÍCTVA A JEJ REALIZÁCIA V PROSTREDÍ SLOVENSKEJ TECHNICKEJ UNIVERZITY V BRATISLAVE

Poslaním výskumnej univerzity nie je len samotný proces vzdelávania, ale nevyhnutnou súčasťou pre rozširovanie vedomostí je výskum, vývoj, inovácie a ich následné uplatnenie v praxi. Avšak za touto prvotnou premisou sa ukrýva celé spektrum nadväzujúcich procesov smerujúcich k zhodnoteniu výskumného potenciálu univerzity s prínosom pre spoločnosť.

Univerzity sú obrovským inkubátorom vedomostí v službách spoločnosti. V tomto kontexte zamestnanci univerzity produkujú nesmierne množstvo duševného vlastníctva¹, či už v priebehu svojho výskumu alebo v rámci pedagogického procesu. Niektoré z týchto výsledkov výskumnej činnosti sú síce cenným príspevkom k súboru poznatkov týkajúcich sa širokého spektra disciplín, ale majú nízku komerčnú hodnotu. Iné duševné vlastníctvo môže mať naopak významný potenciál na komerčné využitie, čo môže byť finančným prínosom pre univerzitu aj pre príslušného zamestnanca. Je úlohou univerzity zabezpečiť využitie tohto duševného vlastníctva adekvátnym spôsobom a v prípade potreby, zaistiť jeho náležitú ochranu registráciou, najmä prostredníctvom podania prihlášok už konkrétneho predmetu priemyselného vlastníctva².

ESENCIÁLNA ÚLOHA

V súčasnosti sa táto úloha v univerzitnom prostredí javí ako esenciálna, keďže sa v spoločnosti všeobecne očakáva, že univerzita urobí potrebné opatrenia pre využívanie duševného vlastníctva a v neposlednom rade zabezpečí návratnosť vynaložených financií. Dnešné univerzity čelia neustále narastajúcim požiadavkám na zodpovednosť pri riešení otázok

financovania univerzitného výskumu, z čoho vyplýva prirodzená potreba získať „hodnotu za peniaze“ na zachovanie udržateľnosti neustáleho kolobehu výskumných procesov. Od univerzít sa automaticky očakáva, že budú v tomto procese zodpovedné a efektívne. Chýbajúcim ohniskom v úspešnom transfere technológií do praxe je napojenie na priemyselné odvetvie a synergické úsilie zúčastnených strán, v ideálnom prípade už od počiatočného štádia výskumných aktivít. Tlaky zo strany štátu i verejnosti sú opodstatnené a predstavujú jasný signál pre úzku kooperáciu univerzít s priemyselnými podnikmi či investormi.

V reakcii na túto situáciu je potrebné zaviesť funkčné mechanizmy, ktoré budú spájať financovanie s výkonom vedúcim k výsledkom aplikovateľným do praxe a vytvárať tak finančné prostriedky na ďalší vedecký výskum a vývoj, ako aj na celkové potreby univerzity. Všetky aspekty týchto mechanizmov by sa mali implementovať spôsobom, ktorý podnecuje k tvorbe rozhodnutí s dlhodobým zámerom, podporuje včasnú identifikáciu predmetov priemyselného vlastníctva a zabezpečuje ich rýchle uplatnenie v praxi.

Aby sa využitie predmetov priemyselného vlastníctva úspešne zrealizovalo, je potrebné si jednotlivé

kroky v procese transferu technológií vopred za-
definovať s ohľadom na prospech všetkých zainte-
resovaných strán. Prvým a nevyhnutným krokom
je vypracovanie rešerše na predmet priemyselného
vlastníctva, na ktorú nadväzuje posúdenie celkového
stavu technológie s ohľadom na trh, právnu čistotu,
konkurenčnú výhodu a stupeň vývoja technológie,
pričom celý proces posúdenia označujeme pojmom
evaluácia predmetu priemyselného vlastníctva.

EVALUÁCIA PREDMETU Z POHĽADU STU

Evaluácia sa v podmienkach STU realizuje pri každom
oznámenom³ predmete priemyselného vlastníctva,
avšak rozsah spracovania evaluácie sa musí posúdiť
vždy jednotlivo, s ohľadom na dôvody vzniku pred-
metu priemyselného vlastníctva (projekty KEGA,
VEGA, APVV alebo iné) a potreby podania pri-
hlášky na Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej
republiky.

Hlavným cieľom evaluácie je získanie všetkých in-
formácií, ktoré slúžia zamestnancom pracoviska
transferu technológií (na STU ide o pracovisko pod
názvom Kancelária spolupráce s praxou⁴) na zváženie
ďalších krokov pri zabezpečovaní ochrany pred-
metu priemyselného vlastníctva, najmä v súvislosti
s efektívnym využitím pridelených finančných pro-
striedkov. Zjednodušene povedané, cieľom evaluácie
je získať informácie pre rozhodovanie o odporuče-
ní/ neodporučení technológie pre transfer do praxe
a na vynaloženie s tým spojených nákladov. V prípa-
de, keď evaluácia nie je vypracovávaná zamestnan-
cami Kancelárie spolupráce s praxou (KSP STU), je
zadaná požiadavka na expertnú podpornú službu pre
spracovanie evaluácie do Centra transferu tech-
nológií pri Centre vedecko-technických informácií
Slovenskej republiky.

PRVOTNÉ ZISTENIA

Pri každej evaluácii je potrebné podrobne analyzo-
vať podstatu danej technológie. Základné informá-
cie o aktuálnom stave techniky čerpajú zamestnanci
KSP STU z už vypracovanej rešerše, ktorá obsahuje
dokumenty blízke danej problematike. V prípade, ak
rešerš na základe dodaných kľúčových slov obsahuje

viac ako 10 dokumentov, je potrebné ich preštudo-
vaniu venovať viac času, čo spracovanie evaluácie
výrazne predlžuje. Ak nastane situácia, že rešerš po-
ukáže na dokumenty, ktoré sú takmer v úplnej zhode
s danou technológiou, je proces evaluácie ukončený
a zamestnanec (pôvodca⁵) je informovaný, že daná
technológia nespĺňa zákonnú náležitosť v podobe
novosti technológie. V prípade, ak v rešeršnej sprá-
ve nie sú identifikované žiadne vhodné dokumenty,
je možné technológiu považovať za novú a realizovať
ďalšie kroky v procese evaluácie.

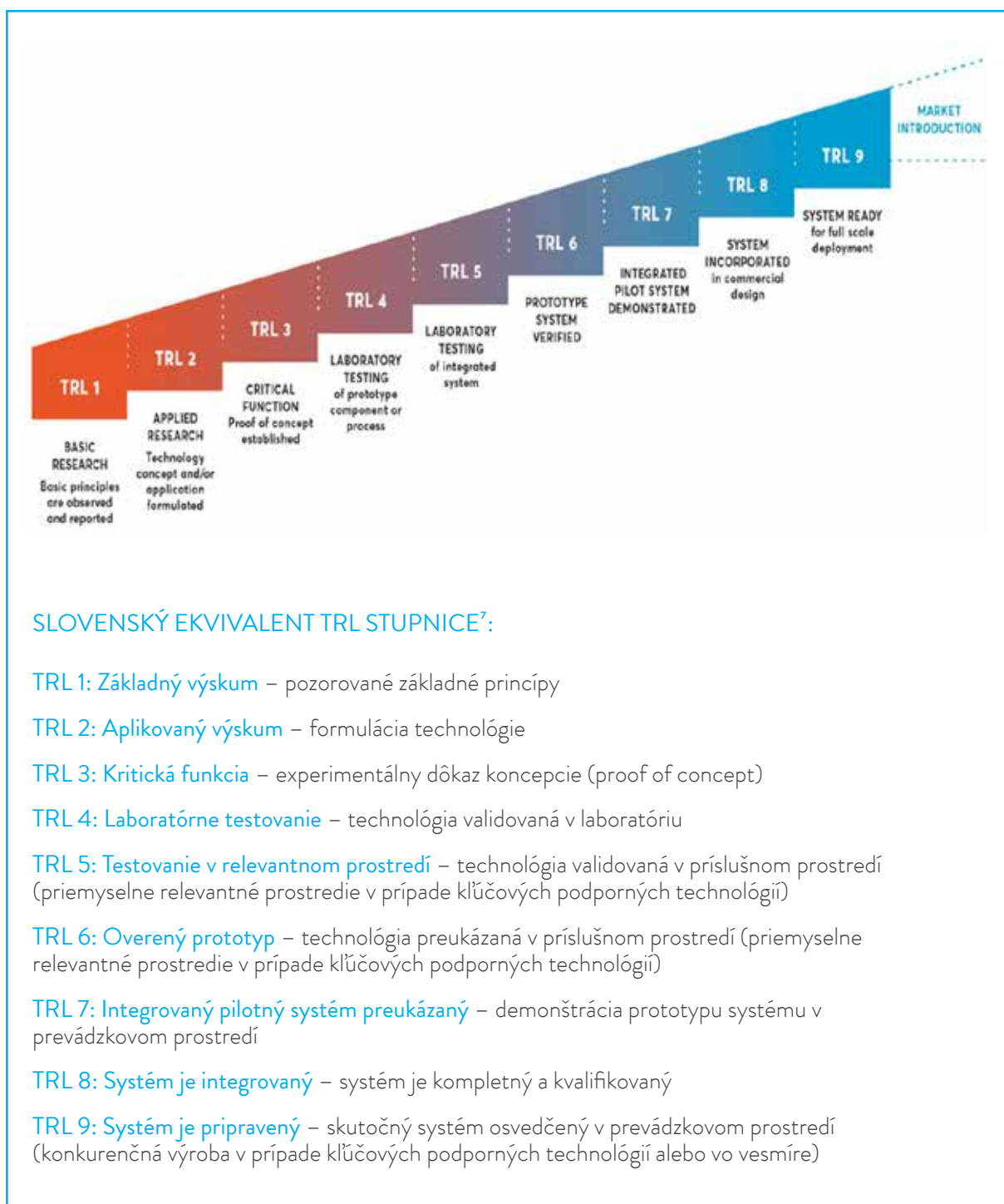
PRÁVNA ČISTOTA

Zamestnanci STU (pôvodcovia) pri vytvorení nového
predmetu priemyselného vlastníctva postupujú
podľa schválenej smernice rektora vyplnením doku-
mentu Oznámenie pôvodcu o vytvorení predmetu
priemyselného vlastníctva, v ktorom opíšu technic-
ký problém a jeho riešenie, ako aj vznik a podstatu
predmetu priemyselného vlastníctva tak, aby ho
odborník mohol uskutočniť. Taktiež je nevyhnut-
né v danom oznámení, okrem zamestnancov STU,
uviesť aj všetky osoby, ktoré sa spolu so zamestnan-
cami podieľali na vytvorení predmetu priemyselného
vlastníctva, či už ide o študentov, osoby mimo
STU alebo zahraničné osoby. Dôležitou náležitosťou
oznámenia je aj uvedenie zdrojov financovania vzni-
ku predmetu priemyselného vlastníctva.

Z hľadiska právnej čistoty je potrebné pri evaluácii
zistiť, či boli zmluvne vysporiadané všetky vzťahy
s osobami, ktoré nie sú zamestnancami STU, prí-
padne sa finančne podieľali na vzniku novej tech-
nológie, a to formou Zmluvy o prevode práva alebo
Zmluvy o vysporiadaní spolujateľských podielov
k predmetu priemyselného vlastníctva.

STUPEŇ PRIPRAVENOSTI TECHNOLOGIE

Stupeň pripravenosti technológie, najčastejšie
označovaný ako stupnica TRL, (Technology
Readiness Level) určuje, v akom štádiu výskumu
a vývoja sa daná technológia nachádza. Podľa do-
stupných informácií stupnicu TRL vyvinula pôvodne
NASA v 70. rokoch minulého storočia pre techno-

lógie prieskumu vesmíru. Stupnicu TRL tvorí 9 stupňov, pričom 9. stupňom označujeme najvyspelejšiu technológiu.⁶

Zaradenie technológie podľa TRL stupnice je neoddeliteľnou súčasťou evaluácie. Čím vyššie je možné technológiu zaradiť v danej stupnici, tým je možné

predpokladať jej lepšie možnosti komercializácie a uplatnenie na trhu pri splnení ostatných podmienok. Nízky stupeň TRL nemusí hneď znamenať, že daná technológia nenájde svoje uplatnenie v praxi. Je dôležité pri určení TRL stupňa komunikovať s pôvodcom technológie a zistiť, aká je pravdepodobná

doba na zvýšenie TRL stupňa, čo má vplyv na ďalšie procesy súvisiace s danou technológiou.

KONKURENČNÁ VÝHODA A IDENTIFIKÁCIA TRHOV PRE UPLATNENIE TECHNOLOGIE

V rámci evaluácie je zdefinované jednoznačnej konkurenčnej výhody voči iným technológiám na trhu kľúčovým prvkom v akomkoľvek ďalšom procese, i keď nie vždy je jej pozitívne vymedzenie smerodajné. Aj v prípade, ak zamestnanci KSP STU zistia, že obdobná technológia sa na trhu momentálne nenachádza, čo znamená v podstate neexistenciu konkurencie, je potrebná reálna konfrontácia s trhom a zistenie, či dopyt po danej technológii existuje. Účinným nástrojom popri identifikácii konkurenčnej výhody v tomto procese je analýza konkurencie. Už počas procesu vypracovania rešeršnej správy na stav techniky predmetnej technológie sa identifikovaním dokumentov blízkych danej problematike získa základný obraz o konkurenčných technológiách, z ktorého následne vychádza podrobnejší prieskum trhu, produktová a trhová analýza.

Nájdene dokumenty z rešeršnej správy vedú zamestnancov KSP STU nasmerovať k selekcii krajín vhodných pre nájdenie potenciálnych komercializačných partnerov. Pred samotným prieskumom trhu je potrebné mať ucelený obraz o skúmanej technológii a mať vyriešené vyššie uvedené kroky procesu evaluácie: vysporiadané majetkové vzťahy viažuce sa k danej technológii, zdefinovaných úroveň pripravenosti technológie pre trh, vymedzené konkurenčné výhody. Blížším skúmaním v procese identifikácie trhov sa nevyhnutne vynárajú i ďalšie dôležité otázky súvisiace s predmetnou technológiou, ako napríklad, kde všade je technológia využiteľná, ktorá priemyselná oblasť predstavuje primárny trh, či je predkladaná technológia určená na hromadnú produkciu či zhotovenie v bežnom obchodnom procese, za akým účelom bola vyvinutá a pre koho (akého spotrebiteľa) je určená, akú úroveň kvality dosahuje a ako je porovnateľná s konkurenčnými technológiami v okolitých krajinách, aká je pravdepodobnosť realizovať komercializáciu predmetného riešenia prostredníctvom udelenia licencií a pod.

VÝSLEDOK EVALUÁCIE A NÁSLEDNÝ POSTUP

Všetky opísané náležitosti evaluácie smerujú k určení ďalšieho, čo najvhodnejšieho postupu zamestnancov KSP STU. Evaluácia identifikuje buď jednoznačné prekážky pre získanie priemyselno-právnej ochrany novej technológie a následnej komercializácie, alebo stanoví reálnosť podania prihlášky na registráciu predmetu priemyselného vlastníctva a spustenia aktivít smerujúcich k vyhľadávaniu potenciálnych priemyselných partnerov. V prípade, ak vzniknú nezrovnalosti, ktoré bránia získaniu priemyselno-právnej ochrany technológie a nie je potvrdená ani jednoznačná konkurenčná výhoda, postupujú zamestnanci KSP STU s ohľadom na danú technológiu komunikáciou s pôvodcom, kde dohodnú ďalšie kroky, ako je pokračovanie vo výskume a vývoji danej technológie, zvýšenie stupňa TRL a iné.

ZÁVER

Hlavným výsledkom evaluácie je získať všetky potrebné informácie o vzniknutom predmete priemyselného vlastníctva, na základe ktorého vedú zamestnanci KSP STU určiť, ktoré časti technológie je potrebné dopracovať, vylepšiť, pozmeniť, prispôsobiť, čiže rozhodnúť sa ako ďalej naložiť s danou technológiou. Pri realizácii evaluácie predmetu priemyselného vlastníctva je dôležité si uvedomiť, že samotným výsledkom evaluačného procesu je určenie vhodnej stratégie, ktorou sa v rámci transferu technológií vyberieme. Kľúčová je pri tom komunikácia s pôvodcami technológií počas celého priebehu a správna interpretácia dôvodov vzniku predmetu priemyselného vlastníctva a očakávaných cieľov. Pretože, napríklad aj zdefinovanie „nepriaznivého“ výsledku evaluácie nám poskytuje cennú spätnú väzbu, ktorá je dôležitá pre zúčastnené strany a dáva priestor pre zlepšenie, inovovanie technológií alebo naopak, môže nám ušetriť čas a prostriedky a nasmerovať výskum iným smerom.

Úspešná komercializácia a efektívny transfer technológií je behom na dlhé trate, kde až s odstupom času zistíme, či sme si zvolili správnu cestu, a teda, či

finálne sa nám podarí pretaviť našu „hodnotu technológií do finančného zisku“.

Poznámky pod čiarkou:

¹ Právo duševného vlastníctva sa delí na Autorské právo a práva súvisiace s autorským právom a právo priemyselného vlastníctva.

² Predmet priemyselného vlastníctva je najmä zamestnanecký vynález, zamestnanecké riešenie, zamestnanecký dizajn, topografia polovodičového výrobku alebo ochranná známka.

³ Zamestnanec, ktorý vytvoril predmet priemyselného vlastníctva v pracovnom pomere, je povinný STU ako zamestnávateľa bezodkladne, najneskôr však do 30 dní odo dňa vzniku tejto skutočnosti, písomne upovedomiť vyplnením tlačiva Oznámenia pôvodcu o vytvorení predmetu priemyselného vlastníctva.

⁴ Kancelária spolupráce s praxou (KSP) je organizačná zložka univerzitného pracoviska Know-how centrum STU, ktorá zabezpečuje ochranu priemyselného vlastníctva STU.

⁵ Pôvodca je fyzická osoba, ktorá vytvorila predmet prie-

myselného vlastníctva vlastnou tvorivou činnosťou. Pôvodcom je najmä zamestnanec STU, ktorý v rámci plnenia úloh z pracovnoprávneho vzťahu vytvoril predmet priemyselného vlastníctva (napr. zamestnanecký vynález, zamestnanecký dizajn, zamestnanecké riešenie). Pôvodcom môže byť aj študent STU, ktorý vytvoril predmet priemyselného vlastníctva v rámci plnenia úloh z obdobného pracovného vzťahu vrátane dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru.

⁶ Zdroj: <https://climateinnovationwindow.eu/what-trl>

⁷ Zdroj: <https://grantup.sk/co-je-to-stupnica-trl-alebo-uroven-pripravenosti-technologie/>

Zdroje:

<https://olv.duke.edu/faculty-innovators/policiesprocess/>

<https://www.ed.ac.uk/edinburgh-innovations/for-staff/commercialisation-routes/inventions-intellectual-property/university-ip-policies>

ADAMOVIČ, Z.: Právo duševného vlastníctva. Bratislava: TINCT, 2020, 224 s.

Autorky:

Mgr. Natália Molnárová

JUDr. Lucia Rybanská